

ОЛУННЬУ 23 КҮНЭ – АҢА ДОЙДУНУ КӨМҮСКЭЭЧЧИЛЭР КҮННЭРЭ!

Ытыктабыллаах Саха Өрөспүүбүлүкэтин олохтоохторо!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин салалтатын аатыттан эһигини Аҕа дойдуну көмүскээчи күнүнэн эбэрдэлиибит!

Хас биридди эр киһи туох дьарыктаабыттан тутулуга суох Аҕа дойдутун көмүскүүр эбээһинэстээх. Ол иһин бу күн үгэс быһыытынан Арасыйыа эр дьонун барытын чиестиибит. Бу – чахчы норуот бырааһынныыга.

Бүгүн биһиги байыаннай сулууспалаахтарга – гражданныр нус-бааччы олохторун көмүскэлигэр турар, түптээх олохпутун араҥаччылыыр, дойдуга куттал суох буолуутун хаачыйар хорсун-хоодуот дьоммутугар ураты махталбытын тиздэбим.

Биһиги Арасыйыа аармыйатынан, килбиэннэн уонна чизһинэн, байыаннай кыабынан уонна эйэни бөбөгөтөр аналынан кизн туттабыт.

Бүгүнтү илээх, эйэлээх олохпут бөбө акылаата буолбут албан ааттаах бойобуой дьайыыларынан бэлэстэммит дойдубут үгэс үйэлээх байыаннай устуоруйатын ытыктыыбыт, урукку кэмнэр дьоруударын сырдык мөссүөннэрин өйбүтүгэр-сүрэхпитигэр кэриэстээн илдьэ сылдьабыт.

Биһиги бэйэбитин элбэх омуктаах Арасыйыа норуотун быһыытынан билинибит Аҕа дойду Улуу сэриитин кытары ыкса ситимнээх. Сэрии сылларыгар биһиги дойдубут норуот бүтүгүн хорсун быһыытын сүдү уопутун ааспыта. Мөлүһүнүнэн дьон эрэйи-муну көрөн, олохторун толук ууран ситиһилибит кыайы – биһиги норуоппут улуу нэһилиэстибэтэ – бу хаһан да умнуллубат!

Аҕа дойдуну көмүскээчи күнэ Ийэ дойдуга сулууспалыырга, Арасыйыа норуотун идеалыгар уонна сыаннастарыгар бэриниилээх буоларга көбүлүүр, дойдуга туһалаагы онорорго кынаттыыр.

Биһиги – кыайыны ситиспит дьон удьурдарабыт. Устуоруйа бу кырдьыгын өйдөөһүн сана ситиһиллэргэ, эйэлээх олобу айарга-тутарга биһиэхэ эр санааны, күүһү-уогу эптин!

Айсен НИКОЛАЕВ, Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дархана.

Ытыктабыллаах Чурапчы улуунун олохтоохторо!

Эһигини барыгытын историческай суолталаах, судаарыстыбаннай бырааһынныыгынан – Аҕа дойдуну көмүскээччилэр күннэринэн итиитик-истинник эбэрдэлиибит!

Бу күн Улуу сэрии бэтэрээннэригэр, бойобуой дьайыылар кыттыылаахтарыгар, Сэбиллэнилээх күүстэр кэккэлэригэр сулууспалаабыттарга уонна сулууспалыы сылдьааччыларга барба махтал бэлэстэһин буолар. Кинилэри чизэстэһин, кинилэр албан ааттарыгар сүгүрүүү үүнэр көлүөнэҕэ үтүө холобур быһыытынан тиздэлиэхтээх.

Дойдубут улуу устуоруйатын ситимниир дириг суолталаах бырааһыннык бүгүн биһиги норуоту сомоболуур, түмэр күүстээх. Бу кэрэ бэлэз бырааһынныыгынан биһир дойдулаахтарбытын, ытык кырдыабастарбытын, бэтэрээннэрибитин, үлэли айа-тута сылдьар дьоммутун итиитик-истинник эбэрдэлиибит! Сирдээҕи олоххутугар ил-эйэ, биһир санааланы, биһир сомобо буолуу эрэ баар буоллабын, оноруохтаах дьаалаларыт ситиһилиэхтэрэ, былааннаммыт үлэлэр түмүктэниэхтэрэ!

Хас биридди дьиз кэргэнтэ туруктаах олобу, дьолу-соргуу баҕарабыт!

Андрей НОГОВИЦЫН, Чурапчы улуунун баһылыга, Афанасий ЗАХАРОВ, улуус дьоктааттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ.

--- УЛУУСКА -- БУ КҮННЭРЭ ---

“ТЫЛ – ОМУК ТЫЫНА” ФОРУМНА

Төрөөбүт тыл уонна сурук-бичик күнүн чэрчитинэн, олунньу 17 күнүгэр Чурапчыга “Тыл–омук тыына” диэн иккис төгүлүн ытыллар өрөспүүбүлүкэтээби форум “ZOOM” көрүнүнэн буолла.

Ийэ тылбыт тыыннаах хааларын, салгыы сайдарын туһугар анаммыт сүрүн муньааха Чурапчы улуунун дьоктааттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Афанасий Захаров, улуус баһылыгын социальнай боппуростарга солбуйааччы Николай Аммосов, улуустаагы үөрэх салалтатын начаалынныыга Юрий Посельский, Болтоно нэһилиэгин баһылыга Варвара Макарова, бу нэһилиэк оскуолатын дириэктэрэ Илья Чичигинаров форум кыттылаахтарын эбэрдэлээн туран, саха омук үөрэхтэнэригэр үйэлээх дьонун кылаатын киллэрбит, сахалыы суругу-бичиги төрүттэббит биһир дойдулаахпытын лингвист-учуонай С.А. Новгородов туһунан үтүө тылларынан абыннылар, төрөөбүт тылбыт сүппэттин-симэлийбэтин, салгыы сайдарын туһугар туох өрүттээх үлэ-хамнас ытылларын, ону тэнэ былырыынны форумна ылыныллыбыт резолюция сүрүн сороктара төһө туолбуттарын туһунан тус санааларын үллэһиннилэр.

Кинилэри сэргэ видеосибээс нөҕүө Ил Түмэн Судаарыстыбаннай муньаабын дьоктаата, биһир дойдулаахпыт Семен Никитин, СӨ Ил Түмэн Судаарыстыбаннай муньаабын наукаҕа, үөрэхтэһиннэ, култуураҕа, көрдөрөр-иһитиннэрэр сирдэстибэлэргэ сис комитетин бэрэссэдээтэлэ, педагогическай наука доктора Феодосия Габышева, СӨ Ил Дарханын уонна Бырабыыталыстыбатын дьаһалтатын тыл бэлэитикэтигэр сүбэтин салайааччы Римма Жиркова, “Ийэ тыл кэскилэ” өрөспүүбүлүкэтээби уопастыбаннай түмсүү салайааччыта Вилюяна Никитина, Арасыйыа норуоттарын тылларын үөрэтэр үнүстүүт дириэктэрэ Светлана Семенова,

“Сайды” өрөспүүбүлүкэтээби саха тылын уонна литэрэтиирэтин учууталларын түмсүүтүн салайааччы Жанна Барашкова кытыннылар. Үлэлэрин суньунэн ийэ тылга сыһыан, харыстааһын, салгыы сайыннары боппуростарын сырдаттылар, көрсүлэр кыһалгалары туоратыыга өссө туох сана нымалары торумнааһынга, тобулууга этиилэрин киллэрдилэр.

Форум кыттылаахтара аныгы технология балысханлык сайдар кэмгэр төрөөбүт тыл симэлийиитигэр олус улахан сабыдыаллаабын бэлэстииллэр. Онуоха оҕо кыра сааһыттан төрөөбүт тылга таптала дьиз кэргэнтэн, уһууаантан сабаланыахтаабын, сахалыы санарыы, кэпсэтии эйгэтин кэнэтигэ үгүс үлэ ытыллара наадатын туһунан ааспыт форумна диригник ырытан, итиннэхэ туһуламмыт сороктары ылынан тураллар. Онон тыл тыалга хаалбакка, үлэ күн бүгүн тиһиктээхтик ытыллар.

Вилюяна Никитина оҕолор төрөөбүт тылларынан санараллара, кэпсэтэллэрэ кыччаабытын, оннооҕор тыа сиригэр, нэһилиэктэргэ итинник көстүү дэлэйбитин бэлэстээн туран, төрөппүттэр, учууталлар ити туһугар үлэлэһиэхтээхтэрин, сахалыы тыллаах элбэх муьтиктар, киинэлэр, аралдьытар-үөрэтэр сыһыарылар тахсыахтаахтарын, көрдөрөр-иһитиннэрэр рекламалар, баннердар уу сахалыы тылын сурулуохтаахтарын бэлэстиир. Ону тэнэ төрүт тылы чөл хаалларыыга анаммыт “Төрөппүт кыһата” бырайыак үлэлирин сырдатта.

Светлана Семенова төрөөбүт тылы сайыннара, харыстыырга туһуланан, Арасыйыа да, Өрөспүүбүлүкэ да таһымыгар кизн хабааннаах үлэ-хамнас ытылларын чорботон бэлэстээтэ. Ол курдук маһыаха туһуламмыт судаарыстыбаннай сэбиэт сүрүн сороктарын, үлэтин, 2019 сылтан төрөөбүт тылы харыстааһынга, үөрэтиигэ анаммыт пуонда тэриллэн кизн хабааннаах үлэни тэрийэрин, ону

сэргэ быйыл Арасыйыа норуоттарын төрөөбүт тылларын федеральнай үнүстүүтэ тэриллибитин туһунан ситиһили сырдатта. Өрөспүүбүлүкэҕэ тэриллэн үлэлиир тылы сайыннара сэбиэт, тыл управлениета, тылы сайыннара кэнсипсийэ эмиэ ситимнээх улахан үлэни-хамнаһы ыыталларын тоһоболоон бэлэстээтэ.

Римма Жиркова ханнык баҕарар норуот омук быһыытынан сайдыытын таһыма тылыгар көстөрүн бэлэстээн туран, салгыы үлэни-хамнаһы тэрийиигэ тус көрүүтүн, санаатын үллэһиннэ. Кини 1992 с. ылыныллыбыт тыл сокуонугар болжомтону туһаайда. Тэрилтэлэр ааттарын икки тылын суруйууга, географическай ааты-сүолу (сир-дойду ааттарын) суруйууга сыһа үгүстүк тахсыталырын бэлэстээтэ, ону тэнэ онорон таһаарар бородууксыйа этикеткэтигэр сахалыы шриби туһаныыга, көрдөрөр-иһитиннэрэр рекламалар тылларын-өстөрүн суруйууга, ону тэнэ терминнэри киллэриигэ улахан болжомто ууруллара наадатын этэр. Оҕо кыра сааһыттан итинник сыһа-халты сурулууну дөбөнүк инэринэн, төрөөбүт тылын тутан хааларыгар улахан охсуулаах буолуобун ыйар. Онон бары түмүстэхпитинэ, тахсыталыыр албастары көннөрдөхпүтүнэ эрэ ийэ тылбыт чөл хааларыгар кэскиллээх олук түстэнибэ.

Жанна Барашкова тыл тоҕо сүтэн, симэлийэн иһэрин, онно туох төрүөттэр баалларын туһунан тус санааларын эттэ. Онуоха балысханлык сайдар үйэҕэ дьон төрөөбүт тылларын атарахсытар, аахайбат буолбуттара көстөр. Чуолаан төрөппүт оҕотунуун төрөөбүт тылын кэпсэптэ буолууга үксэбитин, оннооҕор учуутал онно эмиэ улахан болжомтону уурбатын бэлэстиир. Онон итиннэхэ туһуламмыт үгүс өрүттээх үлэ ытытылаахтарабын эттэ.

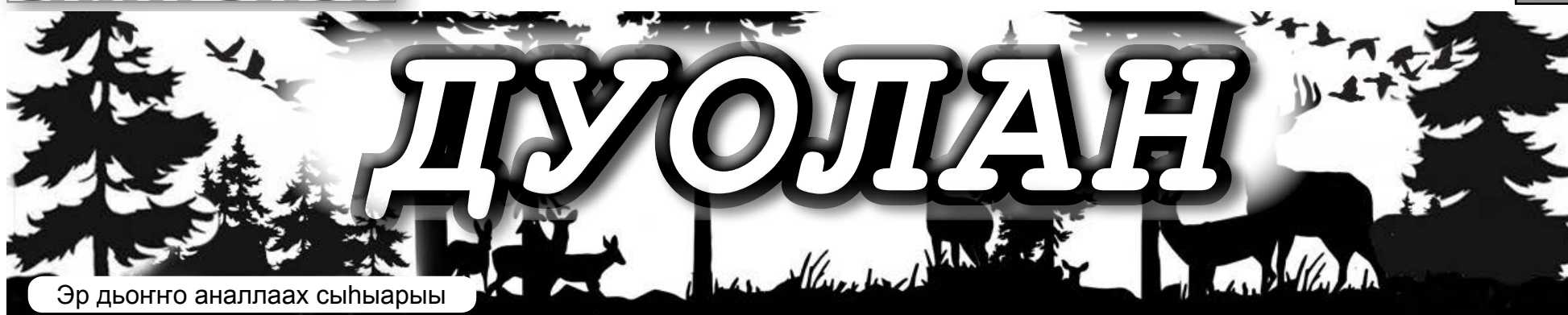
Салгыы Болтоно нэһилиэгин баһылыгар Варвара Макарова уонна оскуола дириэктэригэр Илья Чичигинаровка “Ийэ тыл кыһата” анал бэлэз туттарылынна.

Эһиил С.А. Новгородов төрөөбүтэ 130 сылын туолар. Варвара Васильевна форум кыттылаахтарын эбэрдэлээн туран, экран нөҕүө Сэмэн Новгородов аатын үйэтитэр устуоруйа уонна литэрэтиирэ комплексын бырайыагын билиһиннэрдэ, быйылгыттан сабалаан үлэни-хамнаһы сабалыырга этиитин киллэрдэ.

Күн иккис анаарыгар “Баһылык – норуот сирдэитэ”, “Эдэр төрөппүттэр түһүлгэлэрэ”, “Төрүт тыл тула уһууаантан түмсүбүн”, “Эдэр ыччат түһүлгэтэ ынырар...”, “Аныгы саха тылын учуутала”, “Саха айар кутун алыба” диэн алта түһүлгэнэн төрөөбүт тылы харыстааһынга, сайыннарыыга, кизн эйгэҕэ туһаныыга анаммыт үлэлэр ытытылыннылар.

Төрөөбүт тыл – бүтүн норуот национальнай бааһа, кэскилэ буолар. Төрүт тылын билэр, таптыыр, сыаналыыр кэнчээри ыччаттаах буоллабына, салгыы сайдар, барбар кыахтанар. Салгыы форум кыттылаахтара итиннэхэ туһуламмыт төгүрүк остуолга санааларын үллэстэн, ирэ-хоро кэпсэтэн, биһир күн устата ытытыллыбыт дьаһал чэрчитинэн резолюцияны ылыннылар.

Анна ЗАХАРОВА.

Эр дьонно аналлаах сыһыары

Ханнык идэ сүтүөй, ханнык идэ эбиллиэй?

СӨ Идэбэ урутаан бэлэмниир киинэ үөрэх үлэһиттэрин Тохсунньутаабы мунһабын иитинэн, “Сага идэлэр атластарын” салайааччытын кытта идэбэ салайы (профориентация), сага идэлэр тула куйаар ситиминэн бэрт интэриэһинэй кэпсэтиин тэрийдэ. Аны 10-20 сылынан ханнык идэлэр ирдэниэхтэрэй? Ханнык идэлэр сүтүөхтэрэй?

Обону идэбэ салайы

“Сага идэлэр атластарын” салайааччыта Дмитрий Судаков быһаарарынан, обону идэбэ салайы (профориентация) үлэтэ кэһилибит. Ол аата тугуй? Үрдүк үөрэби бүтэрээччи үс гыммыт иккитин кэриэтэ талан ылбыт идэтинэн үлэлээбэт, 15-20 бырыһыана үйэлэрин тухары идэлэринэн үлэлээн көрбөттөр диэн этэр. Идэбэ салайы Арасыйыаба эрэ буолбакка, холобура, АХШ эмиэ маныаха майгынныыр түгэн бэлиэтэнэрин, бу улахан кыһалба буоларын ыйар. Үп-харчы, болҕомто ууруллар эрэри, тоҕо эрэ өрүттүбэт. Устудьуон иккис-үһүс куурустарга үөрэнэ сылдьан, букатын сүрбэ сыппат идэтигэр үөрэнэ сылдьара биллэн тахсар. Сорохтор салгы үөрэнэн бүтэрэллэр эрэри, идэлэринэн үлэлээбэттэр, сорохтор бырабан бараллар. Тоҕо манньк буолла? “Сага идэлэр атластары” бырайыак салайааччыта: “Бастатан туран, каадыр улахан сакаасчыта сүттэ. Билигин урукку курдук судаарыстыба да, бөдөн биисинэс тэрилтэтэ даҕаны аны 10 сылынан хас исписэлиис ирдэниэбин чопчу этэр кыаба суох. Иккиһинэн, инникибит хайдах буолуон билбэппит. ССРС саҕана быһа холоон даҕаны буоллар, олох хайа диэки салаллыан сэрэйэр этибит. Билигин ханна баран иһэритин билбэппит. 2020 сыл маны дьэңкэтик көрдөрдө. Үсүһүнэн, итинтэн сизэттээн ытырыктата саныыбыт, дьаахханабыт. Төрдүһүнэн, ол иһин төрдүн-төбөтүн булаары, профориентатордар көмөлөрүгэр наадыр төрөппүт үксээтэ. Ол эрэри, профориентатордар эппизинэстэрэ сүттэ. Хаан группатынан, тарбах суолунан, камера нөҕүө аураны бэрэбиэркэлиир шарлатан-профориентатордар үөдүйдүлэр. Бу барыта сымыйа. Оннообор профориентацияба эппизинэстээхтик сыһыаннаһабыт дии саныыр, “Климов тиэһин” чизһинэйдик ытар, мэтиэдикини ааҕар дьон даҕаны сорохторо үйэ анаардаабы “лекалонан” үлэлииллэр. Бу улахан кыһалба буолар”, — диэн этэр. “Сага идэлэр атластары” манна көмөлөһөр кыахтаах диэн ыйар. Кырдык, биир кэмнэ “тарбаһынан идэни талаллар үһү” диэн сурах киэнник тарҕана сылдьыбыта, бэрт сотору кэмнэн сонуга сойбута.

Идэлэр уларыаллар

Идэлэри сайдыларынан үс сүрүн бөлөххө наардаабыта өйдүүргэ судургу. Бастакытын, сага идэлэр. Манна экэнизмкэ 28 салаатыгар 350-тан тахса сити-фермер, виртуальной эйгэ архитектора, эмоция дизайнера, космобиолог, о.д.а. курдук кэлэр кэм сага идэлэрэ үөдүөхтэрин ыйар. Иккиһинэн, хаалан эрэр идэлэр буолалларын ыйар. Бэйэтэ маны “биэнсийэлээх-идэлэр” диэн ааттыыр. Ол эрэри, биир үтүө күн утуйан турбуппут, аан дойдуга биир даҕаны буаалтыр суох буолуо диэн саныыр сыһыатын ыйар. Бу исписээлинэстэргэ ирдэбил сыһыа намтыырын бэлиэтиир. Үсүһүнэн, сорох идэлэр технология киирэн, ааттара баар эрэри, ис хоһоонноро олоочу уларыаллар диэн этэр. Бу үөрэх систиэмэтигэр улахан кыһалба буоларын

этэр. “Холобура, уон-сүүрбэ сыллаабыта токарь-фрезеровщик быччыннаах, анал танастаах, арыыга умһаммыт, ыстаныакка үлэлиир эр киһи эбит буоллабына, бүгүн бу хатыныр, мааны танастаах кыыс буолуон сөп. Тоҕо диэтэххэ, бу — ыстаныагы бырагыраамалыыр үлэһит”, — диэн бэрт судургутук эрэри өйдөнүмтүөтүк холобурдаата. Ити курдук, аата биир идэ эрэри, толорор эбээһинэстэрэ уларыыр.

Үлэ эйгэтэ эмиэ уларыыр

Аны сыыппараба, автоматизацияба, экологияба сибээстээх идэлэр идэни уларыталлар диир. “2020 сыл атыннык үлэлиир кыах баарын көрдөрдө. Үлэ күнэ сарсыарда 10 чаастан кизэ 7 чааска диэри буолбакка, уларыыан сөп эбит. Аны ыраахтан олонор (удаленно) үлэлиир кыахтаахпыт эбит”, — диэн салайааччы этэр.

Ханнык эйгэ сайдыаҕай?

Инникини тымтыктанан көрбүт суох эрэри, хас биирдии киһи олоххо бэйэтин миэстэтин булан, табыгастаах, бигэ үлэбэ киирэн, оннун булуон баҕарар. Дмитрий Судаков маныаха бизс олус сайдыан, ордук элбэх үлэ миэстэтэ тахсыан сөптөөх салааны билиһиннэрдэ. Ханныктарый? — Бастакытын, аныгы технологическай сектор. Өйгө тутта киирэр “умный дом”, “виртуальная реальность”, “нейронет”, “генетика” эйгэтигэр хамнас үрдүк, үлэһит тийибэт. Ол эрэри, бу эйгэ олус уустук. Бастынтан бастыннар эрэ үлэлиир кыахтаахтар. Иккиһинэн, айар индустрия. Бэйэбит айар дьөбүрбүтүн харчыга кубулуатыт. Холобур, дизайнер, муусукаан, суруйааччы, рэп-топорооччу... Биллэн турар, төлөбүрэ араас. Үсүһүнэн, киһиэхэ туһаайыллыбыт салаа (человеко-центрированные сервисы). Бу көннөрү өнө салаата буолбатах. Биһиги онно өнө эрэ туһугар буолбакка, киһиэхэ туһаайыллыбыт болҕомто туһугар тийэбит. Холобур, сөбүлүүр кофейнябытыгар. “Онно саамай миннигэс кофе этэ” дии саныыбыт эрэри, дынгэр, онно эйгэтэ үчүгэй. Оттон кофе ханна баҕар амтана биир. Дьонно сөптөөх усулуобуйаны, эйгэни (атмосфера) тэрийэллэр. Дьахталлар үс чааһы быһа парикмахерскайга тугу гыналларый? Баттахтарын кырыытара, кырааскалата эрэ буолбакка сынньана, кэпсэтэ-ипсэтэ бараллар. Төрдүһүнэн, виртуальной экэнизмкэ. Онно тик-токердар, стримердэр, инстаграм-блогердар, телеграм-ханаал үлэһиттэрэ, уо.д.а. киирэллэр. Туох даҕаны эт-сиин хамсаныытын онорботтор, ол гынан баран, дыиннээхтик

үлэлииллэр. Бэһинэн, “күөх экэнизмкэ” (экономика эко-восстановления). Арасыйыаба сага үөдүйэн эрэр, ордук арбаанны дойдуларга күүскэ сайдыбыт. Манна 2021-2030-с сылларга киэнник тарҕаныаба. Атын сатабылы эрэер.

Улахан киһи сага сатабылга үөрэниэн сөп дуо?

Куйаар ситиминэн холбонмут педагогтар Дмитрий Судаковтан “Улахан киһи үөрэниэн сөп дуо?” диэн ыйыталлар. “Медиктэр уонна педагогтар өрүү үөрэнэллэр. Хаһан баҕарар үөрэниэхпитин сөп. 1990-с сылларга уларыта тутуу сылларыгар элбэх киһи идэтин хайысхатын уларыппыта, былырыын пандемия кэлэн, эмиэ элбэх киһи сатабылын (навык) уларытта. Онон үөрэниэххэ сөп, үөрэниэххэ наада. Ол эрэри, обону уонна улахан киһини үөрэтэр уратылаах. Улахан киһи үөрэнэн баран онтун олоххо киллэриэн куттанар. Арай туох эмэ улахан истириэскэ киирдэбинэ эбэтэр үлэтин сүтэрдэбинэ, кыһалбаттан тугу барытын кыайыан сөп”, — диэн хоруйдуур.

Ханнык идэ сүтүөбэй?

Аны хас биирдии төрөппүтү, оскуоланы бүтэрээччини ханнык идэлэр сүтүөхтэрэй диэн ыйыты өрүү долгутар. Тустаах ыйытыыга: “Саапытыгар “биэнсийэлээх-идэлэр” диэн салаа баар. Онно 50-ча идэ киирэр. Ол эрэри, балары сүтэн эрэр идэлэр диэн этэр кыаллыбат. Бу “Кыһыл кинигэбэ” киирбит кыыллар буолбатахтар. Бүтүн Арасыйыатаабы дьарыктар классификатордарыгар 7 000 идэ баар. Буаалтыр идэтин “биэнсийэлээх-идэлэргэ” киллэрэбит эрэри, күн сарсын сүтүө диэн толкуйдуур сыһа, буаалтыр идэлээхтэр сыһыа аһыйаан иһиэхтэрэ. Отучча саастаах буаалтыр өссө 30-ча сыл үлэлиэн сөп. Биир тэрилтэбэ үлэлиэбэ, уонча сылынан ол тэрилтэбэ буаалтыры солбуйар технологияны киллэрдэхтэринэ, атын тэрилтэбэ көһөн биэриэбэ”, — диэн хоруйдаата.

Күүстээх программистар

Аһыйах сылтан бэттэх “АйТи” диэн тылы үгүстүк истэр буоллубут. Бүгүн устудьуон оболор аны уонча сылынан бары үлэ булуохтара дуо? “Билигин программистар хото ирдэнэллэр. Онон оннообор гуманитарнай хайысхалаах үөрэх тэрилтэлэрэ программист идэлэрин арыыан үөрэтэр буоллулар. Салгы хайдах буолуой? Аһыйах сылынан ырыынакка олус элбэх мөлтөх программистар тахсыахтара. Оттон ырыынакка күүстээх программистар ирдэнэллэр. Элбэхтэн үчүгэйдэрин эрэ талыахтара”, — диэн бүгүн таһыччы билиилээх, таһымнаах юристар ирдэнэллэрин курдук эмиэ киэн билиилээх, сатабыллаах программистарга наадыахтарын туһунан санаатын үлэлэстэр.

Түмүк

Түмүктээн эттэххэ, бүгүн баар идэлэр сарсын олоочу суох буолан хаалыахтара диэн этэр уустук. Ол эбэтэр сыһыа, хас даҕаны сыл аһыйаан баран симэлийиэхтэрин сөп. Эбэтэр ааттара оннунан хаалбыт эрэри, технология көмөтүнэн ис хоһоонноро уларыыан биэриэн сөп. Иккиһинэн, ханнык баҕарар идэбэ сүүс киһиттэн сатабыллаабын, ордугун, күүстээбин талан ылааллар. Онон олобу кытта тэннэ хаамсыахтаахпыт, сайдыахтаахпыт, үөрэниэхтээхпит.

Холуннарыы иһин — хаайыыга

Интэриниэтинэн наркотигы атылыыр, рекламалыыр буоллааха, буруй дакаастаннабына, 5-30 тыһыынча солкуобайга, дуоһунастаах дьон — 100 тыһыынча солкуобайга, тэрилтэлэр — 1,5 мөлүйүөн солкуобайга диэри ыстарааптаныахтарын сөп.

Интэриниэтинэн, көрдөрөр-иһитиннэрэр сириэстибэлэргэ, публикаба аһаастык санарарга кими эрэ баһаабырдар, холуннарар буоллааха, 2 сылга диэри хаайыллыахха сөп буолла. Ол курдук, Холуобунай кодекс 128.1 ыстатыйатын (клевета) кытаатыннардылар. Киһини кутталлаах ыарыынан ыалдьар диэн холуннардааха, 4 сылга диэри болдьохтоох хаайыахтарын сөп. “Күүһүлээтэ, өлөрдө, ыараханлык эчэттэ” диэн сымыйанан холуннарар буоллааха, 5 сылга диэри хаайыллыахха сөп.

буолаллара. Айтал төһө да туттааччы идэтин таллар, дойдутугар төннөн, хаһаайыстыбалаах буолар баҕалааҕа. Хонуу курупааскытын ылан иитии – бу тыа сиригэр оҕотугар биридэ көтөн түспүт дьыала буолбатах. Кыра сылдьан сүөһүнү, кыылы-сүөлү кытта алтыһыта кинини бу үлэтин чугастык билэригэр, дууһата да сытарыгар олук буолбута чаччы. Ону Айтал бэйэтэ да бигэргэтэр. Кини бэйэтин үлэтин туһунан кэпсиригэр истэ туран, «бу мизэнэ», «бу үлэ инникилээх» диэн санаалар эйиэхэ тутта кириэр курдуктар. Харахтара уоттанан, саҕалаабыт дьыалатыттан астынара тутта көстөрүтүн кини эрэ үөрэр уонна Айтал бу дьыалатын быраҕыа суоҕа, өссө кэнэтиэ диэн эрэнэбин.

Баанныыктан саҕалаан аныгы пиэрмэҕэ

Мин бу Айтаны кытта көрсүһүүм

800-чэкэҕэ тийэр. Олунньу 5 күнүгэр орубуна пиэрмэ аһыллар күнүгэр, инкубатортан сана төрөөбүт чоппуускалар тахсан чыыбыгыраһан, сана дьыала кэниир кэрэһиттэрэ буолбуттара кэрэхсэбиллээх этэ. Кэлбит ыалдьыттар, ол иһигэр мин эмиэ, быычыкайык сымыыттартан кып кырачаан чоппуускалары ытыспытыгар ылан, анал лаампалаах уйаҕа илдьэн уктубут. Чээн, барахсаттар олус кыра буоланнар, ытыс иһигэр 3-4 буолан баталлар. Төһө да сабыс сана күн сиригэр көрдөллөр, сэргэхтэрэ сүрдээх. Уйаҕа кириээт, чыыбыгыраһан, хаампыта буола сатаан бардылар.

Бу икки инкубаторга 500 сымыыт кириэр. Москваттан самолетунан аҕалбытым. Инкубаторга 17 хонук сыталлар, онтон чоппуускалар тахсан анал лаампалаах уйаҕа 3 чаас устата куураллар. Уопсайынан бу олус түргэнник ситэр көтөр буолар. Ол курдук 45 хонугунан кини толору

бытархай ғына мэлийэн баран, араас астарга приправа курдук туттабын. Ордук кальцийдара аҕам саастаах дьонно туһалаах. Сунтаар киһитэ кэпсээбитинэн оннооҕор инсуллаабыт киһи бу хонуу курупааскытын сымыытын күннээҕи аһылыгар киллэрэн, атабар турбут түбэлтэтэ баар. Бэйэбин этэр буоллахпына, сарсыарда аайы 3-4 сымыыты бекону кытта глазуны курдук онорон сиибин. Төгүрүктүү ууга уган буһаран, күнү быһа эриэхэ курдук ылан сии сылдьыахха сөп. Бири да ситэтэххинэ ачыктыабытын аһар курдук».

7000 ахсаанна тиэрдэр сорок турар

Айтал иитэр көтөрүн туһунан барытын үөрэтэн, билэн инникитин өссө кэниир санаалаах. Билигин кини ахсаанын 800-чэкэҕэ тиэрдэбит эбит буоллабына, өссө эбии атылаһан, бэйэтэ эмиэ сымыыты инкубаторга

2021 сыл – Амма улуугуар дьыа кэргэн экономикатын сыла

Хонуу курупааскытын иитии инникилээх буолуо дуо

Мин бири бэйэм өссө хас да сыллааҕыта Сатабай нэһилиэгэр эдэр уол хонуу курупааскытын (перепелка тылааһа оннук эбит) иитэн саҕалаабыт үһү диэн истэн бэркэ сэргээбитим. Өссө кини ол санаатын очолорго өрөспүүбүлүкэбит баһылыгар иһитиннэригин Егор Афанасьевич Борисов эмиэ биһирээн, тыа хаһаайыстыбатын министиэристибэтигэр уолу өйүүргэ сорок биэрбитэ. Олус тэнийэ илик дьыалаҕа ылсыбыт уолу кэллээгэлэрбит тутатына интэриэһиргээн балай да сырдатан тураллар. Ол ғынан баран биһиги бэйэбит, дойдутундьоно, киниэхэ анаан-минээн тахсан сылдьа, харахпытынан көрө илик этибит. Этэргэ диэри сүүстэ истибиттээбэр биридэ көрбүт ордук дириллэр. Хата онно орубуна тоҕоостоох бэлиэ түгэн буолбута. Дьэ, бу туһунан саас-саһынан хаһаппыт ааҕааччыларыгар кэпсиим дуу...

Тыа хаһаайыстыбатыгар чугас буолан...

Айтал Неустроев – Сатабай төрүт олохтооҕо. Манна үөрэнэн, оскуоланы бүтэрэн, туттааччы идэтин баһылыыр баҕалаах ХИФУ иһинэн баар технологическай колледжка үөрэнэ кирибитэ. Дьэ, бу сылдьан сүрэгэ хайдах эрэ тыа хаһаайыстыбатыгар тардыһар курдуга. «Тугу эрэ ылан ииппит киһи, түргэнник ситэр салааҕа ылсарым дуу» диэн санаа кинини үйэ тутара. Билигин курдук сайдыылаах, бири сиргэ олорон дойдуга араас мунугар тийэр, билиэххин баҕарар боппууоскун быһаарыаххын сөп үйэтигэр баҕарар баҕаһын хайа баҕарар толорор кыах баар. Айтал эмиэ ол суолунан баран, хонуу курупааскытын иитэр хайдах буолуой дии санаан, бу көтөр туһунан куйаар ситимигэр кириэн билсэн барбыта.

Кини түргэнник ситэр салааҕа олох үчүгэй. Бары өттүнэн. Холобур, куурусса элбэҕи аһыыр, аны ардыгар сымыыттаамыан да сөп. Онтон хонуу курупааскыта оннук буолбатах. Кини аһыаҕы аһыыр, сымыыттан тахсыабыттан 45 хонугунан ситэн, бордуюксуйа биэрэн барыан сөп. Онон үөрэтэн көрөн баран, хонуу курупааскытын иитиинэн дьарыктанарга быһаарыммытым. Ол этибин Ил Дархан Егор Афанасьевич Борисов кытта көрсүһүүбэр биллэрбитим. Кини сэнээрбитэ, улууну да баһылыга Николай Архипович Архипов эмиэ өйөөбүтэ. Онон устудьоннуу сылдьан кыралаан дьыалабын саҕалаан барбытым, – диэн эдэр фермер кэпсиэр.

Айтал кыра эрдэбиттэн хаһаайыстыбаҕа үлэ диэни үчүгэйдик билэн улааппыта. Аҕата Иннокентий Еремеевич Герой Лукин аатынан хаһаайыстыбаҕа 37 сыл устата ыанныксытынан үлэлээбитэ. Онон оҕолор киниэхэ күүс-көмө

бэлиэ түгэни кытта сибээстээх диэн этэн аһардым. Ол түгэн диэн Айтал төрөөбүт дойдутугар хонуу курупааскытын тутар пиэрмэтин арыыһыта буолла. Эдэр киһи СӨ Тыа хаһаайыстыбатын министиэристибэтэ ытар «Агостартап» диэн Граныгар кирисэн, кыайылаах тахсан, бэртээхэй аныгы матырыйаалларынан хотон тутан үлэҕэ киллэрдэ. Тутуу туһунан кылгастык билиһиннэрэр буоллаха, уопсай суумата 2 мөл. 700 тыһ тахсыбыт.

Хотоммун олохтоох уолаттар туттуттара. Мин Гранга кирисэрбэр улууну, нэһилиэгим дьаһалтата күүс-көмө, сүбэ-ама буолбуттара. Бэйэм туттааччы да буолан, хантан да биригээдэни наймыласпакка, тутууну бэйэбит туттуппун. Ол курдук бу хотонум уопсай иэнэ 130 кв. м. Уһуна 23, кэтитэ 6 мизтэрэ. Өссө манна сыһыары гаражтаах, кыра хочуолунайдаах. Матырыйаала сэндиш-панель. Итигэр ситимин эмиэ уолаттар бэйэлэрэ онорбуттара. Бастаан 2018 сыллаахха саҕалыйрбар курупааскыларбын дьыэбэр баанныкка туттутум. Онтон олохтоох дьаһалта өйөөн, эргэ хотону өрөмүөннээн онно көспүтүм. Дьэ онтон бу «Агостартап» Граныгар кирисэн, кэниир сыаллаах хотоннонум, – диэн этэр Айтал. Ол ғынан баран мин бу хонуу курупааскыларга турар сирдэрин хотон дьыэбэккэ, пиэрмэ дьыэбин баҕарабын. Тутуу бэйэтэ да онно эппиэттиир. Билигин манна 300-тэн тахса улахан курупааскы турар буоллабына, туох да улахан сыт-сымар олох суох. Уйалар дьыэ ортогугар эрэ тураллар. Өссө кураанах хас да уйа баар. Барыта ыраас, уурбут-туппун курдук. Онон бу тутуллан кирибит дьыэ улууска бастагы хонуу курупааскытын пиэрмэтэ буолар.

«Бэл сымыытын хаҕа кытта туһалаах»

Дьэ, аны курупааскыларбытыгар кириэбин. Үөһэ суруйан ааспытым курдук билиннитэ үс уйа толору. Ол эрэри, сотору кэминэн кураанах турар уйалар туолар туруктаахтар. Айтал билиһиннэригинэн 300-тэн тахса курупааскы кыстаан турар эбит буоллабына, Москуба курдук ыраах сиртэн кэлбит сымыыттартан саҕа төрүөхтэр тахсаннар, ахсаан

ситэн, бордуюксуйаны биэрэн барар. Сана тахсыбыт чоппуускалары тыһытын уонна атырын туспа араарабыт. Атырдар эккэ бараллар. Этэ төһө да кыра буоллар, олус миннигэс уонна туһалаах. Ол курдук хонуу курупааскытын миинин эпэрээссийэлэммит дьон иһэн, доруобуйаларын чөлүгэр түһэрэллэригэр күүс-көмө буолар. Этин киллэтэ 250 солк. курдук. Манна киллэтигэр 5 устука кириэр. Тыһы сымыыттыыр кэмэ бүттэбинэ, эмиэ эккэ туттуохха сөп. Түүлэрин үргүүргэ анаан оборудование ылбытым. Центрофуга курдук, – диэн Айтал барытын көрдөрө-көрдөрө кэпсиэр. Көтөрдөр турар уйаларын Айтал бэйэтэ ютуб ханаалыттан көрөн онорбут. Ханнык да бэлэм уйаны атыласпатах. Манна кини биллэн турар туттааччы идэтигэр үөрэммитэ, бэйэтэ сыһыаннааҕа олук буолбута чаччы. Уйа тутарыгар көтөрдөр ноһуомнара түһэрэ, ыраастанара барыта толкуйданан оноруллубут. Уу иһэр системалара эмиэ ютубтан үөрэнэн, «нипельнэй система» диэн ньыманан толкуйдаммыт. Ол курдук уйа үрдүгэр биэдэрэ турар, ол биэдэрэттэн турба тардыллан, анал кыра иһиккэ түһэригэр, көтөр тумсунан нипели астаҕына уу сүүрэн түһэр. Онон уунан тутахсыһы суох. Пиэрмэ уунан хааччыллыытыгар анал 1 кубтаах емкость турар эбит. Ол бири уйга тийэр диэн хаһаайын этэр. Ууларын быспат ғына куруутун көрө -истэ сылдьаллар, күннэ 3-тэ аһыыллар.

Айтал хонуу курупааскытын туһунан элбэҕи билэргэ күннэтэ үөрэнэбин диэн этэр. Саха сиригэр кини курдук дьарыктаах дьон Сунтаарга уонна Ханалас улуугуар бааллар эбит. Кинилэри кытта ыкса үлэлэһэр, сүбэлэрин ылар. Ону таһынан бэйэтэ эмиэ эбии кинигэлэри ааҕан, атын уобаластары кытта билсэн билиитин ханатар. Онон хонуу курупааскыта бэйэтэ да, сымыыта да олох да абыраллаах эбит. Бу туһунан кини маннык кэпсиэр: «Хонуу курупааскытын урут уруккуттан ыраахтаабылар астар диэн этэллэр. Сымыытын сиикэйдии истэххэ өссө ордук туһалаах. Кини куурусса сымыытыттан 3 төгүл битэмминэ элбэх. Бэл хаҕын кытта туһаныахха сөп. Ол курдук хатаран баран.

туруоран 7000 ахсаанна тиэрдэр сороктаах. Онно эппиэттиир пиэрмэ тутуллан, этэргэ диэри үлэлиэххэ эрэ наада. Манна бири ыарахан боппууоһунан аһылыктара буолар. Ол эбэтэр араас битэмминнээх комбикормата 1500 солкуобай. Онтон уотууга турар атыыр курупааскылары аһатарга анаммыт бурдук сыанатын бири куула 1800 солк. Бу биллэн турар, ыарахан. Онон Айтал маны эмиэ учуоттаан, комбикорма инникитин битэмминнэри бэйэтэ эбэр санаалаах. Кини дьарыктанар дьыалата инникилээх диэн эрэл санаалаах. Тоҕо диэтэр бордуюксуйаны батарыыга ыарахаттар суохтар, төттөрүтүн көрдүүр дьон элбэх. Кэнники кэмгэ ресторанныр сайаапкалара хото кириэр буолбут. Маны таһынан Айтал оскуолалары уонна уһууааннары кытта үлэлэһэр баҕалаах. Аны кини курдук хонуу курупааскытын иитиинэн дьарыктаныан баҕалаахтар элбээн иһэллэр. Оннук дьон көтөрү бэйэтинэн атылаһарга сайаапкалыыллар. Ол курдук, ыаллыы сытар Мэнэ Ханалас улуугуар 100 устууканы атылаабыт. Биридии көтөр сыаната 300 солк. тэннэһэр. Онтон Ньурбаттан букатын да 500 устууканы ылаары ыйыталаспыттар.

Быйылгы сыл Амма улуугуар Дьыэ кэргэн экономикатын сылынан биллэриллэн турар. Дьэ, маныха Сатабай нэһилиэгэр Айтал Неустроев курдук үлэһит, эдэр, сайдар санаалаах улуус эдэр пиэрмэрэ бары өттүнэн туһалаах хонуу курупааскытын хайа баҕарар улуус иһигэр тарбатыан сөп эбит. Аны өссө кус эмиэ иитэн көрөр баҕа санаалаах. Ол баҕатын толорорго эмиэ иһигэр толкуйун оноро сылдьар. Түргэнник ситэр салаа хаһан баҕарар көдүүстээх уонна сыраҕа эппиэттэһэр буолар диэн этэллэр. Онно үчүгэйдик үлэлиэххэ эрэ наада. Баҕаран уонна кыһаллан турар. Билигин Айталга кини төрөппүт аҕата, күүс-көмө буолан, хайа баҕарар кэлэр-барар, бордуюксуйатын батара, дьыалатын сайыннарыыга кэпсэтиллэри ытар кыахтаах. Бу курдук бары ылсан үлэлээтэхтэринэ ханнык баҕарар дьыала табыллыа, ол аата дохуоту да аҕалыа турдаҕа.

Наталья БУБЯКИНА.

Сыһыарыыны бэлэмнээтэ Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Маарыкчаан ыччаттара

Ыччакка аналлаах сыһыары

Сага бэрэссэдээтэл - Иван Пономарев

Олунньу 9 күнүгэр «Айылгы» НАДь аһыллыбыт сага коворкинг киингэ улуустаа-бы ыччат координационнай сэбиэтин мунньага ыытылынна. Сүрүн боппуруоһунан сэбиэт бэрэссэдээтэлин талыы буолла. Сэбиэт чилиэннэрэ сүбэлээн, биир санаанан сага бэрэссэдээтэлинэн Иван Терентьевич Пономареву таллылар. Кини эрдэ улуус дьаһалтатыгар ыччат исписэлиининэн таһаарылаахтык үлэлээбитэ. Билигин С.К. Макаров аатынан Чурапчы гимназиятыгар устуоруйа учуутала буолар.

Бу иннинэ сэбиэт бэрэссэдээтэлинэн үс сыл устата Мугудайдаагы уһуяан сэбидиссэйэ, улуус көхтөөх ыччата Анастасия Афанасьева талыллан ситиһиилээхтик үлэлээн кэллэ.

Иван Терентьевичи өссө төгүл эбэрдэлээн туран, уопастыбаннай үлэтигэр ситиһиилэри, сага сабахтары баҕарабыт!

«Уран тыл» күрэх сага киэбинэн ЫЫТЫЛЫННА

Лингвист-учуонай Семен Андреевич Новгородов төрөөбүт күнүн чэрчитинэн үгэскэ кубулуйбут «Уран тыл» өрөспүүбүлүкэтээби ыччакка аналлаах тыл этиитин күрэхэ ыытылынна. Урукку сылларга күрэх региональной таһымнаах буолар эбит буоллаҕына, быйыл өрөспүүбүлүкэ таһымыгар табыста. Ол курдук, Ньурба, Бүлүү, Мэнэ Ханалас уонна Чурапчы улуустарыттан барыта 30-тан тахса киһи кыттыыны ылла.

Аан бастаан 2008 сыллаахха, оччолорго Болтоно нэһилиэгин ыччат лидеринэн үлэли сүлдьар Николанна Бушуева бырайыгын тэриллэн, быйыл номнуо 13 төгүлүн ыытылынна.

Кыттааччылар икки хайысханан күрэхтэстилэр. Бастакы хайысха «Тыл – норуот бастын баайа», «Дойдуну киһи кизгэтэр», «Ол этэ – уот сэрии ынырык сыллара» тизмэлэргэ бэйэлэрин тус санааларын, бэйэ тылынан ырытан, биэс мүнүүтэ иһигэр араатардаатылар. Иккис хайысха уус-ураннык хоһоон эттилэр. Манна кыттааччылар сэрии, төрөөбүт тыл, үлэ, дойду туһунан хоһооннору аахтылар.

Дьүүлүүр сүбэ ыччаттар хомой тылларын, тутталларын-хапталларын, толору маастарыстыбаларын, танастарын-саптарын уо.д.а сыаналаатылар. Куонкурс түмүгүнэн кыайылыахтарынан табыстылар:

Анал ааттар:

«Ылыннарылаах ааҕааччы» - Сайаана Нальяхова, Мугудай нэһилиэгэ,
"Көрөөччү биһирэбилэ" - Василий Николаев, Чурапчы нэһилиэгэ,
"Хомой тыллаах хоһоонньут" - Алена Афанасьева, Болтоно нэһилиэгэ,
"Иэйиилээх ааҕааччы" - Христина Горохова, Төлөй нэһилиэгэ,
"Уран тылга умсулбан" - Василиена Мохначевская, Чурапчы нэһилиэгэ,

"Уран тылга умсулбан" - Миша Рязанский, С.Ф. Флегонтов аатынан Хадаар орто оскуолата,
"Бастык хоһоон" - Алгыс Андреев, Чакыр нэһилиэгэ.

Оскуола саастаах оҕолорго тыл этиитигэр:

"Бастакы үрдэл" - Кэнчээри Николаев, В.С. Соловьев - Болот Боотур аатынан Хатылы орто оскуолатын үөрэнээччигэ,
"Иккис үрдэл" - Саша Сергеев, И.М. Павлов аатынан орто оскуолатын үөрэнээччигэ,
"Үһүс үрдэл" - Миша Трифонов, Н.Д. Субуруускай аатынан Болтоно орто оскуолатын үөрэнээччигэ.

Оскуола саастаах оҕолорго хоһоон этиитигэр:

"Бастакы үрдэл" - Муся Толстоухова, И.Е. Федосеев - Доосо аатынан Хоптобо нэһилиэгин орто оскуолатын үөрэнээччигэ,
"Иккис үрдэл" - Даша Петрова, Н.Д. Субуруускай аатынан Болтоно орто оскуолатын үөрэнээччигэ,
"Үһүс үрдэл" - Миша Рязанский, С.Д. Флегонтов аатынан Хадаар орто оскуолатын үөрэнээччигэ.

Ыччаттарга тыл этиитигэр:

"Бастакы үрдэл" - Прасковья Матвеева, Хоптобо нэһилиэгэ,
"Иккис үрдэл" - Таисия Григорьева, Одьулуун нэһилиэгэ,
"Үһүс үрдэл" - Светлана Адамова, Болтоно нэһилиэгэ.

Ыччаттарга хоһоон аабытыгар:

"Бастакы үрдэл" - Вера Яковлева, Одьулуун нэһилиэгэ,
"Иккис үрдэл" - Жанна Шеломова, Алабар нэһилиэгэ,
"Үһүс үрдэл" - Андриан Пахомов, Ньурба улууна,
"Кылаан кыайылыах" - Елена Тотонова, Алабар нэһилиэгэ.

«Уран тыл» өрөспүүбүлүкэтээби күрэх кыайылыахтарынан эбэрдэлээн туран, ситиһиилэри баҕарабыт.

Ийэ тыл, сурук- бичик күнүн бэлиэтээтилэр

Олунньу 13 күнүгэр – Төрөөбүт тыл, сурук-бичик күнүгэр өрөспүүбүлүкэтээби аахсыйа кыттыһан, «Сахалы дьыктаан» уонна «Төрөөбүт тылым- барҕа баайым» өйү тургутар оонньуу улуустаагы киин библиотекэ ааҕар саалатыгар буолан аастылар. Тэрээһин бастакы чааһыгар дьыктааны 15 кыттааччы суруйда. Дьыктаан түмүгүнэн туоһу суруктар, анал ааттар туттарылыннылар.

Салгыы «Төрөөбүт тылым-барҕа баайым» күрэх түөрт түһүмэхтээх буолан ааста. Манна үс ыччат хамаандата кыттыыны ылла. Ол курдук, Чурапчытаагы физкултуура уонна успуорт үнүстүүтүн устудьуоннарын, Чурапчытаагы колледж эдэр үлэһиттэрин уонна «S.A.A.S» Чурапчы нэһилиэгин ыччат түмсүүтүн чилиэннэрин хамаандалара куоталастылар. Оонньуу түмүгүнэн Чурапчытаагы физкултуура уонна успуорт үнүстүүтүн устудьуоннарын хамаандата кыайылыабынан табыста.

Кыайылыах хамаандаҕа, Ийэ тыл, сурук- бичик күнүгэр анаммыт тэрээһин бары кыттылыахтарыгар үрдүктэн үрдүк дабайылары!

«СО» кэр.

Сир үрдүгэр киһи ааҕан сиппэт араас элбэх идэтэ баар. Олортон саамай үтүөкөн идэнэн – оҕоҕо сана билиини тиздэр, кэнчээри ыччаты кэрэбэ, сырдыкка уһуйар, үтүө санаалаах киһи буола улаатарыгар такайар учуутал буолар. Бүгүҥнү «Маарыкчаан ыччаттара» сыһыарыыга бу сырдык идэни баһылаан, таһаарылаахтык үлэли сүлдүр, бары өттүнэн эргиччи талааннаах, айымньылаах ыччат Анна Николаевна Яковлева ыалдьыттыыр.

- Анна, үтүө күнүнэн! Хаһыаппыт ааҕааччыларыгар бэйэн тускунан сэнэргии түс эрэ.

- Үтүө күнүнэн, хаһыаты сэнээрэн ааҕааччылар! Мин Чурапчы нэһилиэгиттэн төрүттээхпин. 2011 сыллаахха С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын үөрэнэн бүтэрбитим. Бу сыл М.К. Аммосов аатынан ХИФУ Нерюнгритаагы филиалыгар үөрэнэ кирибитим. Кафедрам - отечественная филология. Ол эбэтэр нуучча тылын сиһилии, үчүгэйдик чинчийэн үөрэппиппит. Филолог идэтин баһылаан, билигин А.П. Илларионов аатынан Хайахсыт орто оскуолатыгар нуучча тылын уонна литэрэтиирэтин учууталынан үлэлиибин. Маны сэрэ 8 кылаас үөрэнээччилэригэр кылаас салайааччытынан анаммытым. Манна былырын сана үлэли кэлэргэр, кэлэктиби кытта тутта уопсай тылы булан, өйдөһөн этэннэ үлэли сүлдүбүн. Кэлэр сылга сана оскуола тутулларын долгуйа кэтэһэбит.

- Тобо учуутал идэтин талбыккынын?

- Биһиги саҕана сонун, интэриһинэй, көмппүтэри, интэриниэти кытта ситимнээх аныгылыы хабааннаах идэлэр суохтара, үксүгэр буҕаалтыр, учуутал, быраас, юрист этэ. Эбэм учуутал, ийэм быраас буолан, хайдах эрэ бу икки идэттэн талыахтаах курдук сананар этим. Түмүккэ гуманитарий хайысхата баһыйан, эбэм туйаҕын хатаран, нуучча тылын уонна литэрэтиирэтин учуутала идэтин талбытым. Дьынэр, быраас да буолуохпун баҕара сүлдүбүтүм.

Эбэм Анна Харлампьевна Захарова – “Учууталлар учууталлара” бэлиэ, “Норуот үөрэҕириитин туйгуна” уо.д.а. үгүс наҕараада хаһаайына. Бизнсийэбэ тахсан да баран, дьыэбэ олорон үөрэнэр оҕолору үөрэтэн кэлбитэ. Ийэм Федяанна Федоровна Атласова Чурапчытаагы киин балыыһага үлэлиир.

- Оҕолору кытта үлэлиир ыарахан дуо? Оскуолаҕа араас оҕо үөрэнэр буоллаҕа дии...

- Ханнык баҕарар үлэ тус-туһунан ыарахаттардаах. Хас биридди оҕону кэтээн, үчүгэйдик толкуйдаан, киһиэхэ табыгастаах сыһыаны олохтоохха наада. Учуутал эрэ оҕону үөрэтэр буолбатах, учуутал оҕоттон эмиэ туох эрэ санаҕа үөрэнэр. Оҕолору кытта алтыһарбын сөбүлүүбүн. Үөрэтэрибиттэн дьоллонобун. Мин санаан көрөрбүнэн, эдэр учууталлар оҕону кытта түргэнник уопсай тыл булаллар. Оҕону кытта биир интэриэстээх буолуохтарын сөп. Ол иһин оҕо болҕомотун түргэнник тардаллар. Биир халыыпка киллэрэн, робот курдук үөрэтэр учууталлааҕар, болҕомтону тардар ураты интэриэстээх учууталы быдан сэнээрэн истэр буоллаҕа.

- Төрөппүттэр этэллэринэн, билигин оҕо нууччаллыы үчүгэйдик санарар, бу тылы түргэнник ылынар.

- Оҕо ханнык тылынан санарара тулалыыр эйгэтигэр тутулуктаах. Кыра оҕолор, төрүөхтэриттэн да диэтэхпинэ сыыспатым буолуо, төлөпүөттэн олус убаналлар. Ол иһин нуучча тылын түргэнник ылынан, үчүгэйдик билэллэр дии саныбын. Ханнык баҕарар оскуолаҕа, үксүгэр алын кылаас үөрэнээччилэрэ

Дэгиттэр талааннаах эдэр учуутал

нуучча тылынан ордук үчүгэйдик санараллар. Оттон улахан кылаастар бэйэлэрин икки ардыларыгар куруук сахалыы кэпсэтэллэр. Нуучча тылынан санарааччы суох, ол аата практика суох. Ол иһин үрдүк кылаас үөрэнээччилэрин кытта ыарахаттары көрсөн ылааччыбыт.

- Социальной ситимнэр (ВКонтакте, Инстаграм) ыччакка туох сабыдыаллаахтарый?

- Социальной ситимнэр төһө да киһи бириэмэтин сизтэллэр, элбэх үчүгэй өрүттээхтэр. Пандемиятан сылтаан, дьыэбэ олорон дистанционной ньыманан киһи төһө баҕарар үөрэниэн, үлэлиэн сөп. Олус улахан кыах үөскээтэ. Баҕалаах киһи куйаар ситимигэр олорон харчы өлөрүөн, хамнастаах үлэ булуһун сөп. Социальной ситимнэри баһылаабыппыт туох да куһаҕанна тиздирэ суоҕа, аныгы үйэ ирдэбилинэн, сайдыы тэтиминэн инникигэ хардылаан иһэрбит үчүгэй. Аныгы технологиялары сөпкө туһаннахха, үөрэх кедьүүнэ улаатар, оҕо уонна учуутал сайдарыгар-үүнэригэр кыах бэриллэр.

- Учуутал сибэтиэй, ытык киһиэхэ тэннэхэр. Педагог үлэтин кэнниттэн, ханна да сырыттар, син биир учуутал уобараһыгар эппизтиир буолуохтаах диэннэ хайдах сыһыаннаһабын?

- Хас сыл айыы үөрэхтээһин ирдэбилэ үрдүү турар. Биир кэлим эхсээмэммит ыараан, үөрэтэр предметтэр элбээн иһэллэр. Ону кытта тэннэ учууталга ирдэбил эмиэ улаатар. Бу сөп эрэри, учуутал тус дьыалатыгар кыттыһар, тус олобун кэтиир дьон эмиэ бааллар. Маны сыһа дии саныбын. Учуутал эмиэ туһунан киһи. Ол да буоллар, педагог быһыытынан син биир ирдэниллэр хааччахтан тахсыа суохтаах. Холобур, Инстаграмна куһаҕан дьаллыктаахпыт, аһаҕас танаастаахпыт, көрдөрөр хаартыска уһулуччу бобуллара сөп. Үөрэнээччигэ, төрөппүттэн ураты, иккис төрөппүт кэриэтэ киһитэ учуутала холобур буолар.

- Уопсастыбаннай үлэнэн дьарыктанабын дуо?

- Хайахсыт нэһилиэгэр араас тизмэлээх түмсүүлэр үлэлиллэр. Ол курдук, эдэр ийэлэр, иистэннэһэннэр кулууптара, ыччаттар, уо.д.а. уопсастыбаннай түмсүүлэр бааллар. Эдэр үлэһиттэр, устудьуоннар буолан, үлэ, үөрэх быһыыгар көрсөн, сүбэлэһэн, былааннаан кыра-кыралаан дистанционной да, онлайн да буоллар, олохтоохторго анаан араас кэнсиэрдэри тэрийэбит. Карантин бүттэбинэ да, кэнсиэр көрдөрөргө эрэллээхпит. Аҕыйах хонуктаагыта тапталлаахтар күннэригэр нэһилиэк ыччата дьон-сэргэ наастырыанньатын көтөбөн, кэнсиэр туруорбуппут. Ону төлөпүөн камератыгар устан, монтаҕаан интэриниэт ситиминэн тарбалпыппыт.

- Иллэн кэмнин аҕарабын? хайдах Хобби?

- Иллэн кэммэр гитараа оонньуубун, ыллыбын. Маны сэрэ ырыа айарбын, истэрбин, хаартыскага түһэрэбин сөбүлүүбүн. Кэнники кэмгэ видео монтаҕы сэнээрэбин. Оскуолаҕа үөрэнэр кэммэр Чурапчытаагы ускуустуба оскуолатыгар үнүкүү кылааһын бүтэрбитим.

Үс ыйдаах сайыммытыгар киһи сири-дойдуну кэрийэн, сананы үөрэтэн, билэн, дууһалыын, эттигин-хаанныы сыһыаннаах. Оччого көмүс күһүммүтүгэр, ордук

учууталлар сана үөрэх дьылын сениэлээх, сибиэһэй өйдөөх-санаалаах, оҕолорго туох эрэ сананы биэрэрдии толкуйдаах көрсөллөр. Уопускам кэмигэр, уһун өрөбүллэргэ үөрэнээччилэрбин, үлэбин ахтан аҕай кэлээччибин.

- «Востребованная ыччат» диэн этиини хайдах өйдүүгүнүй?

- Сырдыкка тардыһар, бэйэтин диэки дьону үтүөбэ тардар, норуотун, дьонун-сэргэтин туһугар элбэҕи, туһалааҕы оноро сатыыр, инники кэскиллэргэ холобур буолар, саастаах дьонно көмөлөһөр киһи.

- Эдэр дьонно ханнык кинигэни, киинэни сүбэлиэн этэй?

- Нуучча тылын учуутала буоларбынан, улахан оҕолорго, ыччакка сахалыы кинигэ ааҕалларыгар сүбэлиибин. Төрөбүт тылын билэр киһи атын омук тылын түргэнник үөрэтэр. Мин көрөрбүнэн, күнтэн күн сахабыт тыла симэлийэн иһэр.

Ыччаттар интэриниэскэ суруйсаллары кэрдөхпүнэ, грамматикалара мөлтөх. Бу төрүөтэ— сахалыы кинигэни аахпаттарыттан дии саныбын. Кэпсэтэр эрэ тылбытын туттабыт. Ол иһин ордук сахалыы кинигэни ааҕын диэм этэ. Оттон киинэбэ эмиэ сахалыыны сүбэлиибин. Кэнники сылларга Саха сириин режиссердара, кинематографтара аан дойду таһымыгар тийэ табыстылар. Үрдүк таһымнаах бэстибээллэргэ, куонкурустарга киинэлэрэ сыаналанан, үгүс ситиһиини ылалларын куруук истэбит. Онон дьоммутун өйү таарыйа, саха културуатын, ускуустубатын, олобун-дьаһабын

көрдөрөр араас жанрдаах киинэлэри өрө тутан, сэнээрэн, көрүөбүн. Биһиги өрөспүүбүлүкэбитигэр манньк элбэх талааннаах киһи баара үөрдэр.

- Анна, истин кэпсээнин, сүбэн иһин махтал! Эйиэхэ таһаарылаах үлэни-хамнаһы, айымньылаах дьарыкка ситиһиилэри баҕарабыт.

- Махтал! Улуус олохтоохторун тымныы кыһыммыт ааһан, сандал саас чуһааабытынан итиитик-истинник эбэрдэлиибин. Кытаатан доробуйабытын харыстанын, таһырдыа сылыйбыт диэн халын танаскытын эрдэ устуман, элбэх битэмииннээх аһы аһы сатаан, бэйэбитин көрүнэ сылдьын уонна суолга сэрэхтээх, болҕомтолоох буолун.

Сыһыарыыны бэлэмнээтэ Марфа ПЕТРОВА.

Муниципальное образование «Чурапчинский улус (район)»
Республики Саха (Якутия)
РАСПОРЯЖЕНИЕ № 176
с. Чурапча от «18» февраля 2021 г.

О проведении отбора получателей субсидии на финансовое обеспечение (возмещение) части затрат на производство молока, реализованного заготовительным организациям Чурапчинского улуса (района) из бюджета МО «Чурапчинский улус (район)» в 2021 году

На основании постановления Правительства РС(Я) от 30 декабря 2020 года №445 «Об утверждении Порядка предоставления и расходования субвенций из государственного бюджета Республики Саха (Якутия) местным бюджетам на осуществление органами местного самоуправления муниципальных районов и городских округов Республики Саха (Якутия) отдельных государственных полномочий по поддержке сельскохозяйственного производства», постановления Главы муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия) от 02 февраля 2021 года №18 «Об утверждении Порядка предоставления из бюджета муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» субсидий на поддержку сельскохозяйственного производства», распоряжаюсь:

1. Утвердить извещение о проведении отбора получателей субсидии на финансовое обеспечение (возмещение) части затрат на производство молока, реализованного заготовительным организациям Чурапчинского улуса (района), согласно приложению к настоящему распоряжению.
2. Установить сроки приема заявлений в 30 календарных дней, начиная с «24» февраля 2021 года.
3. Комиссии по отбору получателей субсидий из бюджета Муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» внести в срок не позднее 10 календарных дней со дня окончания приема заявлений протокол заседания «О перечне лиц, прошедших отбор и не прошедших отбор на получение субсидии».
4. Управлению делопроизводства и кадров администрации МО «Чурапчинский улус (район)» (Макарова Л.А.) не позднее следующего рабочего дня, следующего за днем подписания, опубликовать настоящее распоряжение в установленном порядке.
5. Настоящее распоряжение вступает в силу со дня официального опубликования.
6. Контроль исполнения настоящего распоряжения возложить на заместителя главы МО «Чурапчинский улус (район)» по экономике и инновациям Егорова А.Г.

А.Т. Ноговицын, глава МО.

Полный текст распоряжений размещен на официальном сайте администрации МО «Чурапчинский улус (район)» по адресу: <https://mo-churapchinsky.sakha.gov.ru/>

Муниципальное образование «Чурапчинский улус (район)»
Республики Саха (Якутия)
РАСПОРЯЖЕНИЕ № 177
с. Чурапча от «18» февраля 2021 г.

О проведении отбора по определению заготовительных организаций по заготовке сырого молока

На основании приказа МСХ и ГП РС (Я) от 01 декабря 2016 года №795 «Об утверждении Порядка определения заготовительных организаций по заготовке сырого молока на уровне муниципальных и городских округов Республики Саха (Якутия) на 2017 год», в соответствии с частью 3 статьи 11 Закона Республики Саха (Якутия) от 26 апреля 2016 года 1619–З №791–V «О развитии сельского хозяйства в Республике Саха (Якутия)», во исполнение Постановления Правительства Республики Саха (Якутия) от 30.12.2020 года №445 «Об утверждении порядка предоставления и расходования субвенций из государственного бюджета Республики Саха (Якутия) местным бюджетам на осуществление органами местного самоуправления муниципальных районов и городских округов Республики Саха (Якутия) отдельных государственных полномочий по поддержке сельскохозяйственного производства», Постановления Главы муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» от «30» января 2017 года №56 «Об утверждении Порядка определения заготовительных организаций по заготовке сырого молока по муниципальному образованию Чурапчинский улус (район) Республики Саха (Якутия) на 2017 год», распоряжаюсь:

1. Утвердить извещение о проведении отбора по определению заготовительных организаций по заготовке сырого молока согласно приложению к настоящему распоряжению.
2. Муниципальному казенному учреждению «Управление сельского хозяйства Чурапчинского улуса» (Сивцев А.И.) обеспечить опубликование извещения о проведении отбора по определению заготовительных организаций по заготовке сырого молока согласно приложению к настоящему распоряжению.
3. Установить сроки приема заявлений с «03» марта 2021 г. по «12» марта 2021 г.
4. Комиссии по отбору получателей субсидий из бюджета Муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» внести в срок не позднее 10 рабочих дней со дня окончания приема заявлений протокол заседания «О перечне лиц, прошедших отбор и не прошедших отбор на получение субсидии на развитие животноводства».
5. Управлению делопроизводства и кадров администрации МО «Чурапчинский улус (район)» (Макарова Л.А.) опубликовать настоящее распоряжение не позднее следующего рабочего дня, следующего за днем подписания настоящего распоряжения.
6. Настоящее распоряжение вступает в силу с момента официального опубликования.
7. Контроль исполнения настоящего распоряжения возложить на руководителя Муниципального казенного учреждения «Управление сельского хозяйства Чурапчинского улуса» Сивцева А.И.

А.Т. Ноговицын, глава МО.

Полный текст распоряжений размещен на официальном сайте администрации МО «Чурапчинский улус (район)» по адресу: <https://mo-churapchinsky.sakha.gov.ru/>

ОМВД России по Чурапчинскому району проводит отбор кандидатов из числа граждан на обучение в образовательные организации системы МВД России в 2021 году

Правила и условия поступления в образовательные организации МВД России на очную форму обучения за счет средств федерального бюджета

МВД по Республике Саха (Якутия) ежегодно комплектует образовательные организации системы МВД России, которые за счет средств федерального бюджета на основе целевого приема готовят специалистов для подразделений органов внутренних дел Российской Федерации.

На очное бюджетное обучение принимаются лица рядового и младшего начальствующего состава ОВД и гражданская молодежь в возрасте от 17 до 25 лет (на год поступления), отобранные в установленном порядке комплекующими органами, являющиеся гражданами Российской Федерации, имеющих документы государственного образца о среднем (полном) общем или среднем профессиональном образовании, а также диплом о начальном профессиональном образовании, если в нем есть запись о получении предъявителем среднего (полного) общего образования, положительно характеризующиеся по месту работы (службы) или учебы, способные по своим личным и деловым качествам, физической подготовке и состоянию здоровья исполнять возложенные на сотрудников полиции обязанности и успешно прошедшие конкурсные вступительные испытания, ростом не ниже 160 см (для 1-2 группы предназначения) 155 см (для 3 группы предназначения). Срок обучения по очной форме – 5 лет.

Одновременно с зачислением на учебу абитуриенты становятся курсантами, принимаются на службу в органы внутренних дел и на них распространяются гарантии, предусмотренные для сотрудников органов внутренних дел. Во время обучения курсанты находятся на полном государственном обеспечении, им предоставляется жилье, обмундирование, питание, выплачивается денежное довольствие.

В соответствии с Законом РФ «О воинской обязанности и военной службе» на время обучения и дальнейшей службы в органах внутренних дел курсантам предоставляется отсрочка от призыва на воинскую службу.

По завершении обучения в образовательной организации МВД России выпускникам выдается диплом государственного образца и присваивается специальное звание «лейтенант полиции/юстиции», и они направляются в распоряжение МВД по Республике Саха (Якутия) для прохождения дальнейшей службы, как правило, в том подразделении, которое направило на обучение.

Основные специальности и направления подготовки высшего образования очной формы обучения (срок обучения 5 лет):

40.05.01 - Правовое обеспечение национальной безопасности (программа специалитета, квалификация – юрист, специализация – уголовно-правовая, узкая

специализация – предварительное следствие в органах внутренних дел).

40.05.02 - Правоохранительная деятельность (программа специалитета, квалификация – юрист, специализация: оперативно-розыскная деятельность, узкая специализация – деятельность оперуполномоченного уголовного розыска/ деятельность оперуполномоченного по борьбе с незаконным оборотом наркотических и психотропных веществ и их прекурсоров; административная деятельность, узкая специализация – деятельность участкового уполномоченного полиции/ деятельность сотрудников подразделений по обеспечению безопасности дорожного движения).

40.05.03 - Судебная экспертиза (программа специалитета, специализация – криминалистические экспертизы, квалификация – судебный эксперт, (факультет подготовки экспертов-криминалистов и оперативных сотрудников полиции)).

38.05.01 - Экономическая безопасность (программа специалитета, специализация – экономико-правовое обеспечение экономической безопасности, квалификация – экономист, (подготовка специалистов для подразделений экономической безопасности и противодействия коррупции)).

Алгоритм действий абитуриента, желающего поступить в образовательную организацию МВД России на очную форму обучения за счет средств федерального бюджета

1. Обратиться в орган внутренних дел по месту жительства (далее - комплекующий орган), (февраль-март), получить полную консультацию о порядке поступления в выбранный вуз МВД России, необходимые бланки для оформления заявления, выяснить перечень ЕГЭ, которые необходимо сдать для поступления.

2. Предоставить необходимые документы и оформить личное заявление (не позднее 1 апреля года поступления).

3. Пройти по направлению комплекующего органа предварительное медицинское освидетельствование (военно-врачебную экспертизу) и комплексное психофизиологическое обследование.

4. По направлению комплекующего органа прибыть в образовательную организацию МВД России на абитуриентские сборы (июль года поступления) с оригиналом документа, удостоверяющего личность, и оригиналом документа государственного образца об образовании.

5. Предоставить при регистрации сведения о результатах ЕГЭ.

6. Непосредственно в образовательной организации пройти окончательное медицинское освидетельствование, психофизиологическое исследование и тестирование в отношении наличия алкогольной, наркотической и иной токсической зависимости.

7. Непосредственно в образовательной организации сдать дополнительные вступительные испытания: русский язык (письменно) и физическую подготовку.

По вопросам, связанным с оформлением документов для поступления на обучение в образовательные организации МВД России необходимо обращаться:

• в ГРПС ОМВД России по Чурапчинскому району, с. Чурапча, ул. Крупская 3 А, каб. 44, тел.: 41- 489 (Сивцев Петр Романович).

БИЛЛЭРИИ / ОБЪЯВЛЕНИЕ

Куплю квартиру или частный дом с усадьбой в с. Чурапча. Обр: 8967-624-64-41.

Дирин орто оскуолатын 1957 сыллаабы выпускнига, 1957-1958 сс. Эрилик Эристин аатынан колхуос маннайгы суһуех комсомольскай тэрилтэтин сэкиртээтэр, 1958 – 1959 сс. «Социализм суола» хаһыат үлэһитэ, Новосибирскай куорат олохтооһо, Российскай Федерация Судаарыстыбаннай бириэмийэтин лауреата, Саха Өрөспүүбүлүкэтин доруобуйа харыстабылын үтүөлээх үлэһитэ, Чурапчы оройуонун уонна Хоптобо нэһилиэгин Бочуоттаах гражданина, Чурапчы Көһөрүлүүтүн кыттыылааба, химическэй наука хандыдаата, бөдөн вирусолог учуонай, диагностикалыыр сириэтибэлэри айар, онорон таһаарар «Вектор-Бест» САО тэрийээччигэ уонна бастакы салайааччыта, улаханньык ытыктыыр киһим

АММОСОВ Алексей Дмитриевич

ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Лариса Павловнаба, кыһыгар Надежда Алексеевнаба, күтүөтүгэр, сиэннэригэр, биригэ төрөөбүттэригэр Афанасий Дмитриевичкэ, Елена Дмитриевнаба, Мария Дмитриевнаба, Яков Дмитриевичка, Татьяна Дмитриевнаба, бары аймахтарыгар, оскуолаба биригэ үөрэммит доботторугар дириин кутурбаммын тизрдэбин . Маны тэнэ миигинэн сирэйдээн, «Вектор Бест» САО онорор реактивтарынан билигин күннэтэ үлэли сылдьар Өрөспүүбүлүкэ үгүс балыыһаларын лабораторияларын үлэһиттэрэ миэхэ ватсаап ситимин нөнүө курутуялларын биллэрбиттэрин тизрдэбин.

П.Н. Сокольников аатынан Чурапчы оройуонун киин балыыһа клинико-диагностическай лабораториятын сэбидиссэйэ Любовь Михайловна Григорьева.

Күндүтүк саныыр бырааппыт, убайбыт, Улахан Күөлтэн төрүттээх үлэ бэтэрээнэ

МАКАРОВ Афанасий Степанович

ыарахан ыарыттан соһумардык олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Матрена Федосьевнаба, оҕолоругар Оляба, Афоняба, сиэннэригэр, биригэ төрөөбүттэригэр, чугас дьонулар дириин кутурбаммытын тизрдэбит.

Евдокия Федоровна, Егор Акимович оҕолоро.

Чурапчы улуунун Хоптобо нэһилиэгиттэн төрүттээх Новосибирскай куорат олохтооһо, химия наукатын хандыдаата, вирусолог-учуонай, ССРС Судаарыстыбаннай бириэмийэтин лауреата, Чурапчы улуунун, Хоптобо нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооһо

АММОСОВ Алексей Дмитриевич

олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Лариса Павловнаба, кыһыгар, сиэннэригэр, бары чугас аймахтарыгар дириин кутурбаммытын тизрдэбит.

Чурапчы улуунун баһылыга А.Т.Ноговицын, дыкутааттар Сэбизтэрин бэрэссэдээтэлэ А.А.Захаров, Бэтэрээннэр сэбизтэрин бэрэссэдээтэлэ М.Н.Матвеева.

Таптааллаах ийэбит, эбэм, эдьийбит, Чурапчы Хадаарыттан төрүттээх Дьокуускай куорат олохтооһо, үлэ бэтэрээнэ

МАКЕЕВА Федора Николаевна

уһун ыарахан ыарыттан олохтон туораабытын аймахтарыгар, биригэ үөрэммит доботторугар, билэр дьонулар дириинник курутуяан туран иһитиннэрэбит.

Кыыһа, күтүөтэ, биригэ төрөөбүттэрэ.

Кутурбаннын тизрдэппэр:

- Күндү эдьийдэрэ Макеева Федора Николаевна уһун ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан, кыһыгар, күтүөтүгэр, сиэннэригэр, биригэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар Давыдовтар, Осиповтар, Герасимовтар.

Ген. дириэктэр - **Н.М. СТРУЧКОВА.**
Кылаабынай эрдээктэр - **Л.В. ГОРОХОВА.**
Кылаабынай эрдээктэри солбуйааччы - **Е.Г. МАКАРИНСКАЯ.**
Эпигиэтир сэкиртээр, сурук отдела - **А.Н. ЗАХАРОВА.**
Тыа хаһаайыстыбата, эконимикэ отдела - **А.М. СЛЕПЦОВ.**
Кэрэспэдиэннэр - **С.А. ЖЕНДРИНСКИЙ, М.В. ПЕТРОВА.**
Таһааччы - **Л.К. ПОПОВА.**
Бэчээттээчи - **Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.**

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графига: 16 х 00 м. Бэчээккэ бэрилиннэ: 16 х 00 м. "Сахабэчээт" автономнай тэрилтэтин "Сана олох" хаһыат эрдээксийтигэр 18.02.2021 с. офсетка бэчээттэннэ. Типография аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекс: ПИ964. Хаһыат нэдиэлгэ ыккитэ: оптуорунньука уонна бэтиинсэбэ таһар.

Тэрийэн таһаарааччылар: СӨ Бырабытыалыстыбата, Саха Өрөспүүбүлүкэтин "Сахабэчээт" Судаарыстыбаннай автономнай тэрилтэтин "Сана олох" хаһыат эрдээксийтэ. 677000, Дьокуускай к., Орджоникидзе уул. 31, 124 каб. тел/факс: (411-2) 34-39-17 e-mail: sakhareshat@mail.ru. Российскай Федерация Роскомнадзор СӨ салалтатыгар 2020 с. бэс ыйын 3 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – **ПН №ТУ14-00559.**

Эрдээксийэ аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Телөпүүннэрбит: эрдээктэр – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. E-mail: sanaoloh@mail.ru, сайт: sanaoloh.ru, instagram: @sanaoloh

Бэчээккэ сакаас: № 12 (11765)

Кээмэй: 2 бэч. лине

Ахсаана 1200. Хаһыат сыаната: 15

Ааптар сурууар этиллэр санаа редакция позициялар мэдэһи сеп түбүгэр буолбатах. Суруука ыйыллар чачылар кырыыахтаргаар этилтигэни ааптар тус бэчээт сүгэр.